

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протоколом засідання Правління
ГО «Навчай для України»
№ 19/06/25 від 19.06.2025 р.

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «НАВЧАЙ ДЛЯ УКРАЇНИ»
ПРОГРАМА**

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів
загальної середньої освіти за темою
ЛІДЕРСЬКОГО РОЗВИТКУ
ЧЕРЕЗ ВЧИТЕЛЮВАННЯ “НАВЧАЙ”**

Київ – 2026

Розробники:

Рахмістрюк Інна, авторка програми лідерського розвитку через вчителювання «Навчай»;

Казакова Ольга, психологиня, акредитована гештальт-терапевтка, сертифікована тьюторка II ступеня, акредитована тренерка та супервізорка Міжнародної академії тьюторингу, викладачка біології та хімії, розробниця навчальних курсів для вчительства;

Теглівець Ірина, вчителька англійської мови, старша викладачка мовної школи, сертифікована арт-терапевтка;

Савченко Олександра, викладачка української мови, літератури, мистецтва, методистка у Київському ліцеї «Нью Тон», дизайнерка освітніх курсів і викладачка в «Змінотворці», співзасновниця і кураторка освітньої програми в ГО «Без пробілів» і арт-едукаторка в музеях;

Рухлова Ольга, вчителька української мови та літератури, вчителька-методистка, сертифікована тьюторка.

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій).

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (Наказ МОН України № 904 від 12.10.2022).

Термін дії програми: з 19.06.2025 до 19.06.2030.

Рецензенти:

Швець Тетяна, доктор педагогічних наук, співзасновниця та директорка Міжнародної академії тьюторингу, заступник директора з науково-методичної роботи Приватної школи «Афіни» м. Києва.

Кудояр Гульнара, вчителька української мови та літератури, вчитель вищої категорії, вчитель-методист Приватної школи «Афіни» м. Києва, сертифікована тьюторка.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. У контексті трансформаційної освітньої реформи «Нова українська школа» зростає попит на нову генерацію учительства, здатного впроваджувати принципи педагогіки партнерства, дитиноцентризму, інклюзії та компетентнісного підходу. Особливої актуальності набуває підготовка педагогів з-поза меж класичних закладів педагогічної освіти, зокрема осіб із вищою непедагогічною освітою, які приходять до шкільної професії.

Програма лідерського розвитку через вчителювання «Навчай» поєднує системний теоретичний компонент, практичну педагогічну діяльність із реальними учнями й ученицями та розвиток м'яких навичок і лідерського потенціалу. Усі модулі створено з урахуванням педагогічних викликів воєнного часу, освітніх втрат серед здобувачів і здобувачок освіти та необхідності забезпечення безперервного супроводу професійного розвитку нових учительок і учителів. Учасниці й учасники вчать бути емпатійними лідерами, які розширюють можливості дітей, співпрацюють із колегами, школами й громадами та практикують вчителювання як колективне лідерство задля реалізації візії: кожна дитина в Україні має змогу реалізувати власний потенціал, незалежно від місця народження чи проживання.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які здійснюють освітній процес на рівні базової середньої освіти, зокрема особи з вищою непедагогічною освітою; учасниці й учасники програми лідерського розвитку через вчителювання «Навчай».

Обсяг (тривалість): 120 годин / 4 кредита ЄКТС.

Особливості реалізації програми: програма реалізується протягом 2,5 років і складається з трьох послідовних модулів: програм інтенсивної тренінгової підготовки та двох академічних років, впродовж яких здійснюється супервізорський супровід. Теоретична складова реалізується через лекції, відеолекції та онлайн-курси; практична – через практикуми,

тренінги, майстер-класи та реальне викладання у школах малих громад. Освітній процес супроводжується індивідуальною роботою з методистом (відвідування занять і сесії зворотного зв'язку) та регулярним наставницьким супроводом. Кожен модуль завершується презентацією вивченого. Зміст програми може бути адаптовано відповідно до освітніх галузей, які викладають учасниці й учасники, та їхніх актуальних потреб.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (очна / дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації – розвинути професійні й лідерські компетентності педагогів для організації навчання та виховання учнів на засадах Концепції «Нова українська школа» та сформувати рефлексивних лідерів-практиків, здатних створювати людиноцентричні освітні можливості для учнів, колег і громад.

Завдання підвищення кваліфікації:

1. Сприяти розвитку загальних і професійних компетентностей учительок та учителів закладів загальної середньої освіти;
2. Удосконалити розуміння педагогічними працівниками понятійної бази з основ педагогіки й методики викладання та поглибити теоретичні знання з фахових і психолого-педагогічних дисциплін;
3. Сприяти розвитку твердих навичок викладання та проєктного менеджменту, а також м'яких навичок (комунікація, креативність, емоційний інтелект, адаптивність, резильєнтність, рефлексивність);
4. Поглибити розуміння системи освіти, її викликів і можливостей та взаємозв'язків з іншими системами;
5. Розширити розуміння теорій лідерства й розвинути лідерський потенціал, зокрема модель колективного лідерства у вчителюванні;
6. Сприяти набуттю першого досвіду планування та реалізації навчальних занять із реальними учнями й ученицями з елементами психосоціальної підтримки;
7. Підвищити здатність до подолання освітніх втрат, дослідження потреб громади та проєктування освітніх практик, що відповідають цим потребам.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- предметно-методична (А2);
- психологічна (Б1);
- оцінювально-аналітична (Г3);
- компетентність педагогічного партнерства (Б3).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Після завершення програми учасники та учасниці будуть **знати та розуміти:**

- причини та рушійні сили реформи НУШ;
- основні цілі реформи та зміни в підходах до навчання;
- компетентнісний підхід як основа освіти в НУШ;
- вплив сучасного інформаційного середовища на освіту (стрес, війна, соцмережі);
- роль учительки/учителя у новій школі;
- комунікативні техніки для освітнього середовища;
- особливості субординації у школі;
- методи боротьби з булінгом;
- структура уроку та його етапи;
- ефективні методи залучення учнів та учениць;
- принципи оцінювання у сучасній школі;
- основи психоемоційної підтримки;
- ключові елементи травматичної та гендерночутливої педагогіки;
- методи підтримки емоційного благополуччя учнів та учениць;
- принципи діяльнісного навчання та активної участі учнів і учениць в освітньому процесі;
- поняття інклюзії та її значення;
- адаптація навчальних програм для дітей з особливими потребами;
- права та обов'язки вчительки/вчителя;
- академічна доброчесність;
- система оплати праці, відпустки та навантаження;

- кар'єрні можливості в освітньому середовищі;
- програми підтримки вчительок/вчителів;

Уміти:

- проєктувати уроки відповідно до компетентнісного підходу;
- адаптувати методику оцінювання до індивідуальних потреб учнів і учениць;
- налагоджувати ефективну взаємодію у класі;
- будувати комунікацію з батьками;
- розв'язувати конфліктні ситуації;
- створювати психологічно безпечне середовище у класі;
- застосовувати емпатичні методи спілкування;
- працювати із кризовими ситуаціями;
- розробляти компетентнісно орієнтовані завдання;
- застосовувати кооперативні методи навчання;
- впроваджувати рефлексивне навчання;
- аналізувати освітні реформи на основі досліджень;
- застосовувати міждисциплінарний підхід у навчанні;
- оцінювати освітні тенденції та їх вплив на учнів та учениць;
- розробляти адаптивні навчальні стратегії;
- ефективно взаємодіяти з командою підтримки учнів та учениць;
- правильно вести документацію;
- розуміти свої права та відповідальність;
- планувати професійний розвиток;
- використовувати можливості для кар'єрного зростання.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- Усвідомлення професійної ідентичності учительки/учителя НУШ.
- Усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку.
- Усвідомлення цінності підтримки учительки/учителя на різних етапах професійного розвитку.

- Здатність критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, розуміння правових та етичних аспектів, пов'язаних з використанням цифрових технологій.
- Відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх учнів та учениць, зокрема з особливими освітніми потребами.
- Просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).
- Дитиноцентризм.
- Морально-етичні цінності: самоповага й повага до інших людей, справедливість, гідність, чесність, турбота.
- Соціально-політичні цінності: патріотизм, свобода, демократія, культурне різноманіття, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність, культурне різноманіття.
- Готовність до змін, партнерська взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу, гнучкість й адаптивність.
- Розвиток професійної самосвідомості й рефлексія власної професійної діяльності.
- Готовність застосовувати сучасні підходи до навчання в Новій українській школі.
- Усвідомлення необхідності професійної мобільності й гнучкості.
- Здатність планувати освітній процес на засадах Концепції Нової української школи.
- Гуманістична спрямованість освітнього процесу.
- Дитиноцентризм, цінність особистості.
- Готовність до реалізації сучасних цілей освіти.
- Професійна мобільність та гнучкість.
- Усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку.
- Відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі всіх учнів та учениць.

- Просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації

Оцінювання будується на компетентнісному підході та засадах формувального оцінювання. Слухачі отримують зворотний зв'язок від тренерів, методиста, ментора та групи й мають можливість самооцінювання. Кожен модуль завершується презентацією вивченого (рефлексія та навчальні здобутки) перед запрошеними гостями.

Елемент оцінювання	Інструменти та критерії
Вхідне самодіагностування (до початку)	Анкета очікувань і самооцінювання компетентностей (не впливає на підсумок).
Поточні теоретичні завдання	Тестування наприкінці теоретичних блоків та онлайн-курсів; сертифікат про проходження курсу «Класний виклик».
Практичні продукти	Конспекти уроків, портфоліо викладання, дидактичні матеріали, індивідуальний план розвитку, проєкт на рівні школи/громади.
Рефлексивні завдання	Щоденна та письмова рефлексія досвіду викладання, робота з фреймворками рефлексії (цикл Колба тощо).
Презентація вивченого	Усна презентація освітнього досвіду й навчальних здобутків наприкінці кожного модуля.
Підсумковий контроль	Захист підсумкового освітнього проєкту та портфоліо за критеріями:

	відповідність компетентнісному підходу, практичність, урахування безпеки/інклюзії/травмачутливості, реалістичність впровадження.
--	--

Шкала: 0–100 балів; успішне виконання — від 60 балів.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат за підсумками опанування освітньої програми обсягом 120 годин / 4 кредита ЄКТС.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з трьох взаємопов'язаних модулів. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту програми, складає 120 год, з них: 30 год — лекційні заняття, 76 год — практична робота (тренінги, практичне викладання, консультації методиста та менторський супровід), 10 год — самостійна робота, 4 год — контрольні заходи. Кількість годин на кожну тему може варіюватися залежно від базової підготовки та актуальних потреб учасниць і учасників. Кожен модуль завершується презентацією вивченого; підсумковий контроль передбачає захист освітнього проєкту й портфолію.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАННЯ У ШКОЛІ					
Тема 1.1. Стан сучасної освіти у світі. Основи реформи «Нова українська школа»	1	2	-	-	3
Тема 1.2. Сучасні стратегії		2			

навчання в Новій українській школі.	1		-	-	3
Тема 1.3. Психоемоційна підтримка в освітньому процесі	1	2	-	-	3
Тема 1.4. Урок як основна форма роботи	2	2	1	-	5
Тема 1.5. Оцінювання навчальних досягнень	2	2	1	-	5
Тема 1.6. Позакласна та позашкільна діяльність вчительки/вчителя	1	2	1	-	4
Тема 1.7. Ефективна комунікація в освітньому просторі	1	2	-	-	3
Тема 1.8. Попередження та протидія цькуванню (булінгу)	1	2	-	-	3
Тема 1.9. Особистий бренд вчительки/вчителя	1	2	-	-	3
Тема 1.10. Основні поняття про інклюзивну освіту. Тема Основи роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.	2	4	-	-	6
Тема 1.11. Права та посадові обов'язки вчительки/вчителя. Відповідальність в освітньому середовищі.	1	2	1	-	4

Тема 1.12. Професійний розвиток педагогічного працівника: школа як простір для самореалізації	1	1	-	-	2
Разом за модулем	15	25	4	1	45
МОДУЛЬ 2. ПРАКТИЧНА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ					
Тема 2.1. Підготовка до викладання: освітнє планування та цілепокладання	2	3	-	-	5
Тема 2.2. Проведення уроків: викладання для різного віку та контингентів учнівства	3	7	-	-	10
Тема 2.3. Тренінговий інтенсив 1: управління класом та психосоціальна підтримка	3	10	-	-	13
Тема 2.4. Тренінговий інтенсив 2: адаптація навчання та подолання освітніх втрат	3	10	-	-	13
Тема 2.5. Консультації з методистками та методистами: зворотний зв'язок і професійний розвиток	-	12	-	-	12
Тема 2.6. Рефлексія і фіксація досвіду	-	-	4	-	4
Разом за модулем	11	42	4	1	58
МОДУЛЬ 3. М'ЯКІ НАВИЧКИ ТА ОСНОВИ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ					
Тема 3.1. М'які навички					

педагогині/педагога	1	2	-	-	5
Тема 3.2. Емоційна саморегуляція й превенція вигорання	1	2	-	-	3
Тема 3.3. Основи проєктного навчання	1	3	-	-	4
Тема 3.4. Дослідження громади як частина проєктної діяльності	1	2	1	-	4
Разом за модулем	4	9	1	1	15
Підсумкові заходи				2	2
Усього	30	76	10	4	120

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Основи сучасного викладання у школі

Тема 1.1. Стан сучасної освіти у світі. Основи реформи «Нова українська школа».

Останні дослідження у сфері освіти. Освітні втрати та розриви. Звіти, дослідження та прогнози провідних інституцій та організацій, що вивчають стан сучасного вчительства та учнівства в умовах воєнного стану. Дослідження PISA, діяльність Українського центру оцінювання якості освіти (УЦОЯО). Концепція реформи «Нова українська школа», її основні цілі, завдання та причини впровадження. Перехід від школи знань до школи компетентностей, роль учительки/учителя в освітньому процесі та ключові виклики для здобувачів освіти та педагогинь/педагогів у XXI столітті.

Тема 1.2. Сучасні стратегії навчання в Новій українській школі.

Основні характеристики компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного та середовищного підходів. STEM-орієнтоване навчання. Практична орієнтованість освіти. Психофізіологічні особливості дітей шкільного віку та основи нейродидактики.

Тема 1.3. Психоемоційна підтримка в освітньому процесі.

Важливість психоемоційної підтримки в освітньому процесі. Основи активного слухання, емпатії та самоемпатії, роботи з емоціями та потребами. Стрес та його прояви у дітей в умовах воєнного часу. Базові алгоритми першої домедичної допомоги. Основи першої психологічної допомоги (модель RAPID), травмачутлива й гендерночутлива педагогіка.

Тема 1.4. Урок як основна форма роботи.

Основні принципи організації уроку як форми співпраці учнів і учениць та вчительки/вчителя під час реалізації навчальної програми з урахуванням компетентнісного підходу. Відображення процесу мислення учнів та учениць через структурні елементи уроку: налаштування, актуалізація, способи опанування навчального матеріалу через діяльнісний підхід, рефлексія. Розгляд різних типів уроків та їх структури, методик їх проведення, зміни активностей, інтегрованих та міждисциплінарних підходів. Багатопрофільні застосунки для організації роботи з учнями та ученицями.

Тема 1.5. Оцінювання навчальних досягнень.

Розгляд основних нормативних документів, що регулюють процес оцінювання. Види оцінювання, критерії рівнів сформованості умінь та знань учнів і учениць. Формувальне оцінювання. Важливість прояснення критеріїв оцінювання для учасниць/учасників освітнього процесу.

Тема 1.6. Позакласна та позашкільна діяльність вчительки/вчителя.

Роль позакласної та позашкільної діяльності та її вплив на розвиток ключових компетентностей учнів та учениць. Форми та напрями позакласної та позашкільної діяльності. Позакласна діяльність (у межах школи): гуртки, факультативи, студії, секції, шкільні наукові товариства, проєктні та

дослідницькі роботи, творчі конкурси, квести, виставки, шкільні концерти, волонтерські ініціативи, екологічні акції, благодійні заходи. Позашкільна діяльність (за межами школи): участь у всеукраїнських та міжнародних конкурсах і фестивалях, співпраця з центрами позашкільної освіти, мистецькими та спортивними установами, освітні екскурсії, походи, літні табори та освітні школи. Організація та планування позакласної роботи вчительки/вчителя.

Тема 1.7. Ефективна комунікація в освітньому просторі.

Формування здорових взаємин між учнями/ученицями та вчительками/вчителями. Поняття і створення дисципліни, норм, домовленостей і правил у класі. Способи та прийоми організації продуктивної навчальної діяльності на уроці. Поведінка учнів і учениць у класі та способи регулювання небажаної поведінки через активне слухання, ефективні запитання та зворотний зв'язок на їх дії. Конфлікти у класі під час уроку та ефективні стратегії їх розв'язання. Ефективна комунікація з колегами як запорука успішного впливу на освітній процес у школі. Формальні та неформальні ролі в шкільному колективі. Наставництво й форми колегіальної підтримки. Права та обов'язки всіх працівниць/працівників у закладі середньої освіти на різних посадах. Підпорядковування в освітній системі.

Тема 1.8. Попередження та протидія цькуванню (булінгу).

Створення відкритого середовища для попередження булінгу. Ознаки булінгу та його різновиди. Відмінність булінгу від конфлікту. Чинники виникнення: соціальні, гендерні, культурні тощо. Розгляд комунікативних стратегій для розв'язання конфліктів та запобігання булінгу. Кібербулінг. Законодавче регулювання булінгу та порядок дій педагогічного колективу у разі встановлення факту цькування.

Тема 1.9. Особистий бренд вчительки/вчителя.

Етика й ціннісний підхід до комунікації вчителькою/вчителем у межах школи та на відкритих платформах. Вчительські спільноти та поширення

власних матеріалів. Приклади вчительок/вчителів в Україні та за кордоном, які успішно ведуть соціальні мережі та їх історії розвитку особистого бренду.

Тема 1.10. Основні поняття про інклюзивну освіту. Тема Основи роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Регуляторні документи у сфері організації інклюзивного освітнього середовища. Основні терміни у темі інклюзивного освітнього середовища: інклюзивне навчання, індивідуальна програма розвитку, діти з особливими освітніми потребами, універсальний дизайн, індивідуальний навчальний план і програма тощо. Інклюзивні ресурсні центри та їх співпраця зі школами. Основи роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Найпоширеніші нозології та їх особливості. Співпраця з асистентами, психологами та іншими спеціалістами. Складання індивідуального плану. Налаштування взаємодії між учнями й ученицями під час уроків.

Тема 1.11. Права та посадові обов'язки вчительки/вчителя. Відповідальність в освітньому середовищі.

Нормативно-правові документи й звітна документація. Посадові обов'язки на робочому місці. Укази, концепції, постанови, розпорядження, державні стандарти, типові освітні програми. Порядок атестації та сертифікації. Порядок дій у разі надзвичайних ситуацій. Інструктажі з техніки безпеки. Відповідальність за порушення правил внутрішнього трудового розпорядку. Академічна доброчесність.

Тема 1.12. Професійний розвиток педагогічного працівника: школа як простір для самореалізації.

Компетентності, які можуть розвиватись під час вчительської діяльності. Огляд можливостей для професійного розвитку: конкурси, гранти, спільноти педагогічних працівниць/працівників. Особливості професійного зростання в системі освіти. Можливості займати різноманітні посади відповідно до кваліфікації. Курси підвищення кваліфікації відповідно до діючих постанов. Важливість профілактики професійного вигорання. Рефлексія в контексті професійного зростання та карта розвитку.

МОДУЛЬ 2. ПРАКТИЧНА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Тема 2.1. Підготовка до викладання: освітнє планування та цілепокладання.

Ознайомлення з типами навчальних цілей (когнітивні, афективні, поведінкові). Формулювання очікуваних результатів навчання з урахуванням віку та потреб учнівства. Складання короткострокового і середньострокового планування (розклади, теми, блоки). Вибір форм і методів роботи відповідно до дидактичної мети уроку. Розробка конспектів занять, включаючи інтерактивні елементи, диференціацію та інклюзивні підходи. Підготовка дидактичних матеріалів і візуальної підтримки.

Тема 2.2. Проведення уроків: викладання для різного віку та контингентів учнівства.

Початок уроку: організація уваги, мотиваційне налаштування, встановлення контакту. Основні етапи уроку: вхід, пояснення, практикум, узагальнення, рефлексія. Робота з поведінковими викликами в реальному часі (короткі інтервенції). Гнучкість у зміні плану за умов непередбачених ситуацій. Залучення всіх учасниць і учасників: активізація, парна і групова взаємодія, зворотний зв'язок. Забезпечення емоційної безпеки в класі та поваги до голосу дитини.

Тема 2.3. Тренінговий інтенсив 1: управління класом та психосоціальна підтримка.

Програма формується відповідно до запиту учасників та обов'язково включає сесії обміну досвідом. Можливі теми: дієві стратегії управління класом; проведення уроків зі структурою з елементами ПСП з урахуванням динаміки групи та психофізіологічних особливостей; тьюторинговий Catch-up у середній школі; профілактика вигорання; модель колективного лідерства у вчителюванні; бачення учня.

Тема 2.4. Тренінговий інтенсив 2: адаптація навчання та подолання освітніх втрат

Можливі теми: адаптація навчальних планів під потреби учнів; проведення занять із подолання освітніх втрат поза уроками; аналіз і практичне застосування результатів досліджень якості освіти; основи проєктного менеджменту й проєктного навчання; лідерство в освіті та лідерство через пізнання себе. Дослідження потреб школи й громади та реалізація проєкту на рівні школи.

Тема 2.5. Консультації з методистками та методистами: зворотний зв'язок і професійний розвиток.

Формати педагогічного зворотного зв'язку: описовий, діалогічний, розвивальний. Сесії розбору уроків у малій групі: аналіз, структура рефлексії. Обговорення труднощів у викладанні: конфлікти, нерозуміння матеріалу, втрата уваги учнівства. Поради щодо адаптації стратегії викладання та поведінкових інтервенцій. Узагальнення індивідуальних точок зростання.

Тема 2.6. Рефлексія і фіксація досвіду.

Щоденна рефлексія після уроку: що вдалося, що викликало труднощі, як реагувало учнівство. Аналіз емоційного стану під час уроку, відстеження стресових тригерів. Розробка власного плану професійного розвитку на основі здобутого досвіду. Робота з фреймворками (цикл Колба тощо) для фахової рефлексії. Письмова рефлексія отриманого досвіду.

МОДУЛЬ 3. М'ЯКІ НАВИЧКИ ТА ОСНОВИ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ

Тема 3.1. М'які навички педагогині/педагога.

Зміст і значення soft skills у професійній діяльності вчительства. Комунікативна гнучкість і активне слухання. Вміння працювати в команді й будувати партнерські взаємини. Адаптивність, стресостійкість, навички розв'язання конфліктів. Управління часом, планування та пріоритетність.

Розвиток рефлексивності та здатності до самооцінювання. Культура зворотного зв'язку в педагогічній взаємодії. Етична стійкість і ціннісне лідерство. Модель колективного лідерства.

Тема 3.2. Емоційна саморегуляція й превенція вигорання

Емоційна регуляція та емпатійне реагування. Ненасильницька комунікація в освітньому середовищі. Перша психологічна допомога. Розпізнавання потреб учнівства, робота з підтримки мотивації до навчання в кризових умовах. Способи профілактики вигорання вчительства (менторська підтримка, супервізія, групи «рівний-рівному» тощо)

Тема 3.3. Основи проєктного навчання.

Педагогічні засади проєктного підходу у навчанні. Навчання через дослідження, експеримент та самостійне створення нового. Типи навчальних проєктів: дослідницькі, практичні, соціальні, міжпредметні. Структура проєкту: цілі, етапи, продукт, презентація, рефлексія. Роль педагогині/педагога як фасилітаторів. Розвиток самостійності, співпраці, критичного мислення. Інтеграція з принципами НУШ. Ресурси та підтримка ініціатив учнівства. Визначення освітнього потенціалу проєктів у надолуженні освітніх втрат.

Тема 3.4. Дослідження громади як частина проєктної діяльності

Школа й громада як контекст роботи вчителя. Методи дослідження потреб громади. Проєктування освітнього процесу, що відповідає реальним запитам учнівства й спільноти. Основи проєктної діяльності на рівні школи/громади.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Розробити карту предмета та конспект уроку з інтерактивними елементами, диференціацією та інклюзивними підходами;
2. Спланувати й провести навчальне заняття з елементами психосоціальної підтримки в межах Літньої академії;
3. Взяти участь у взаємовідвідуванні занять та сесіях зворотного зв'язку;

4. Розробити фрагмент системи формувального оцінювання для власного предмета;
5. Провести дослідження потреб громади та запропонувати ідею освітнього проєкту;
6. Скласти індивідуальний план розвитку на основі зворотного зв'язку методиста й ментора;
7. Провести соціологічне опитування психосоціального стану учнівства та проаналізувати результати;
8. Адаптувати навчальний план під потреби конкретного класу та спланувати заняття з подолання освітніх втрат;
9. Реалізувати проєкт на рівні школи/громади та підготувати його презентацію;
10. Підготувати презентацію вивченого за підсумками кожного модуля.

3.2. Орієнтовний перелік питань і матеріалів для самостійного опрацювання

1. Курс “НаУрок” Ненасильницький підхід у навчанні та вихованні
<https://naurok.com.ua/learn/nenasilnickiy-pidhid-u-navchanni-ta-vihovanni-21>
2. Курс “Учительський коучинг: сприяння розвитку сталих змін”
<https://www.coursera.org/learn/uchytelskyy-kouchynh>
3. Курс “Як стати ментором для школярів” - <https://osvita.diia.gov.ua/courses/how-to-become-a-mentor-for-Schoolchildren>
4. Курс “Класний виклик: початок учителювання” -
<https://osvita.diia.gov.ua/courses/classroom-challenge-starting-to-teach>
5. Курс “Тьюторинг у школі” - <https://osvita.diia.gov.ua/courses/tutoring-at-school>
6. Вебінар “Карта розвитку як інструмент наставництва” -
<https://www.youtube.com/watch?v=xSRbFf7bGW0>
7. Вебінари “Спільно для вчителів” -
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLxHIykyO7ftYUNu6AhW4Nbkum1sLi4C6w>

8. Курс “Інтеграція м'яких навичок у викладання математики” -
<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/soft-skills-math-teaching/>
9. Курс з першої психологічної допомоги RAPID
<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/first-psychological-aid/>
10. Курс підвищення кваліфікації для освітян «Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу під час та після завершення воєнних дій».
<https://hryoutest.in.ua/courses/programa-pidvishchennya-kvalifikaciji-psihologichnoji-pidtrimki-dlya-osvityan-ta-batkiv>

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про затвердження Державного стандарту базової середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898 станом на 02.09.2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.02.2026).
2. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII (зі змінами) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 06.02.2026).
3. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX (зі змінами) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 06.02.2026).
4. Постанова КМУ № 800 від 21.08.2019 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників» (зі змінами). URL : https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/95755/
5. Концепція «Нова українська школа» (2016). URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
6. Державний стандарт базової середньої освіти (Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020). URL : <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>

7. Професійний стандарт за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ Мінекономіки № 2736 від 23.12.2020; оновлення 2024). URL : <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
8. Типова програма підвищення кваліфікації вчителів ЗЗСО, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (Наказ МОН № 904 від 12.10.2022). URL : <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-programi-pidvishennya-kvalifikaciyi-vchiteliv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-yaki-vprovadzhuyut-novij-derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

Основна література

1. Андрєєнкова В. Л., Мельничук В. О., Калашник О. А. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід: методичний посібник. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 132 с.
2. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти: навчально-методичний посібник / Андрєєнкова В. Л., Байдик В. В., Войцях Т. В., Калашник О. А. та ін. Київ: ФОП Нічога С. О., 2020. 196 с.
3. Пометун О. І. Урок, що розвиває критичне мислення: 70 методів в одній книзі. Київ, 2020. (структура компетентнісно орієнтованого уроку + методи — прямо лягає на «налаштування / актуалізація / опанування / рефлексія»)
4. Карамушка Л. М. Психічне здоров'я персоналу організацій в умовах війни: навчально-методичний посібник. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2023. 125 с.
5. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів / О.С. Березюк, О.М. Власенко. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. – 212 с.
6. Лебедик Л.В., Стрельніков В.Ю., Стрельніков М.В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін [Текст]: Навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних

працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с.

7. Колупасєва А. А., Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків: Ранок, 2019. 304 с.

8. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: МОН України, 2016.

9. Матеріали Українського центру оцінювання якості освіти (УЦОЯО) та результати міжнародного дослідження PISA.

10. Ройз С. Травматичність у школі. 19 с. URL: <http://surl.li/lccvrw>

11. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко та ін. К. : Алатон, 2020. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/3646/file/safe_school_in_NUS.pdf

12. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/dityam-z-osoblivimi-potrebami>

13. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами. Навчальний посібник. Київ, 2020.

14. Організація індивідуальної освітньої траєкторії для дитини з особливими потребами в закладі загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник / За ред. О. С. Голентовської. Житомир: Полісся, 2020. 132 с.

15. Ярмола Н. А. Інклюзивне навчання: підручник. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2025. 125 с.

Додаткова література

1. Бичко Г. С., Терещенко В. М. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання. Український центр оцінювання якості освіти. Київ, 2023. 31 с.

2. Коляда О., Оніщенко Н. Особливості психоемоційного стану дітей в умовах війни. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. Харків. НУЦЗУ, 2024. Вип. 1(7). С. 93-104.

3. Воронова В., Ковальчук В., Велько К. Психоемоційний стан учнів підліткового віку в умовах війни в Україні (2025). *PHYSICAL CULTURE AND SPORT: SCIENTIFIC PERSPECTIVE*, 3(1), 30-38.
[https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1\(1\).117](https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1(1).117)
4. Посібники для вчителів: нові можливості подолання освітніх втрат у школах. URL: <https://teachforukraine.org/catch-up/>
5. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу. Навчально-методичний посібник / Андреевкова В. Л., Войцях Т. В., Гриців І. П., Мельничук В. О., Сабліна Н. О., Флярковська О. В., Харківська Т. А. К., 2023. 126 с.
6. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2023/07/31/Unicef.Immmediate.actions.fra.me.proofreading.ua.1-31.07.2023.pdf?>